Lietas Nr. C17115515

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā

Jelgavā 2016.gada 29.februārī

Jelgavas tiesa: tiesnese D.Ruško,
tiesas sēžu sekretāre I.Revina,
piedaloties prasītāja pārstāvim /pers. A/, atbildētāja pārstāvei /pers. B/,
izskatīja 2016.gada 15.februārī atklātā tiesas sēdē civillietu /pers. C/ maza apmēra prasību pret /pers. D/ par parāda piedziņu.

Aprakstošā daļa

Prasītājs/pers. C/ cēlis tiesā maza apmēra prasību (lietas 5.-8.lapa) pret atbildētāju /pers. D/, kurā lūdz tiesu piedzīt no atbildētāja galveno parādu 426 *euro* un līgumsodu 426 *euro* kā arī piedzīt no atbildētāja ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus.

Prasības pieteikumā norādīts, ka 2009.gada 23.februārī starp Latvijas Sīkuzņēmēju Asociāciju (turpmāk – LSA) "/Nosaukums/" un atbildētāju noslēgts juridiskās palīdzības līgums, saskaņā ar kuru LSA "/Nosaukums/" apņēmās sniegt juridiskās konsultācijas un attiecīgu dokumentu sagatavošanu atbildētāja interesēs. Atbildētājs apņēmās juridiskos pakalpojumus pilnībā apmaksāt līdz 2009.gada 23.aprīlim, kas netika izdarīts arī pēc pretenziju nosūtīšanas atbildētājam, tādējādi parāda summa ir 426 *euro*.

Saskaņā ar līguma 5.4.punktu, prasītājs aprēķinājis soda naudu par laika periodu no 2009.gada 24.aprīļa līdz 2009.gada 12.novembrim.

2015.gada 12.janvārī starp LSA "/Nosaukums/" un prasītāju noslēgts Cesijas līgums, uz kura pamata prasītājs ieguvis prasījuma tiesības pret atbildētāju par parāda 852 *euro* piedziņu.

Prasība pamatota ar Civillikuma 1579., 1587., 1590., 1591.pantu.

Tiesā saņemti atbildētāja rakstveida paskaidrojumi (lietas 23.-26.lapa), kuros norāda, ka, pamatojoties uz Civillikuma 1591., 1651., 1663., un 1454.pantu, prasību neatzīst.

Paskaidro, ka pie līguma parakstīšanas atbildētājs tika maldināts par līguma noteikumiem un saturu, jo viņam mutiski paziņots, ka samaksa veicama, kad pakalpojums ir sniegts, norādot, ka līgumā rakstītajam var nepievērst uzmanību.

Līguma saistību izpilde no LSA "/Nosaukums/" puses nav uzsākta līdz šim un darba rezultāti netika nodoti. Šobrīd atbildētājam zudusi nepieciešamība pēc šādiem pakalpojumiem, par ko LSA "/Nosaukums/" paziņots. Paskaidro, ka saziņa ar LSA "/Nosaukums/ notika mutiski un apgalvojumi par atbildētāja izvairīšanos no kontaktiem neatbilst patiesībai.

Tiesas sēdēs prasītāja pārstāvis /pers. A/ prasību uzturēja. Paskaidroja atbilstoši prasības pieteikumā norādītajam. Papildus paskaidroja, ka līguma slēgšanas laikā precīzi nevarēja noteikt nepieciešamos dokumentus, kas būs jāsastāda. Norādīja, ka atbildētājs bija vērsies jautājumā par juridisko palīdzību parāda piedziņas lietā no kādas personas. Atbildētājam tika sniegta juridiska konsultācija, izskaidrojot kārtību, kādā iespējams piedzīt parādu un parādniekam tika aizsūtīti brīdinājumi. Vēlāk atbildētājs izvairījās no kontakta, kas LSA "/Nosaukums/" padarīja par neiespējamu līguma izpildi, jo nevarēja saskaņot prasības pieteikumu, līdz ar to pakalpojuma sniedzējs apturēja savas darbības. Uzskata, ka prasība ir pamatota ar līgumu par juridiskās palīdzības sniegšanu, kā arī ar Cesijas līgumu un tā ir apmierināma.

Atbildētāja pārstāve /pers. B/ tiesas sēdē prasību neatzina. Paskaidroja atbilstoši rakstveida paskaidrojumos norādītajam. Papildus norādīja, ka līgumā ir norādīts, ka juridiskā palīdzība ir nepieciešama saistībā ar atbildētāja parāda dzēšanu, nevis piedziņu un šie divi vārdi no valodniecības viedokļa nav saprotami vienādi. Līgumā samaksas termiņš tika noteikts divi mēneši ar nolūku, ka samaksa tiks veikta, kad tiks sniegti pakalpojumi. Konkrētajā gadījumā juridiskie pakalpojumi nav sniegti un līgums nav izpildīts no prasītāja puses. Uzskata, ka Cesijas līguma 3.1.punkts norāda uz to, ka patiesais labuma guvējs ir LSA "/Nosaukums/", nevis prasītājs un šāds līgums noslēgts ar nolūku izvairīties no valsts nodevas samaksas pienākuma. Uzskata, ka prasība ir noraidāma.

Motīvu daļa

Novērtējot prasības pieteikumā norādītos apstākļus, lietas dalībnieku sniegtos paskaidrojumus kopsakarā ar lietā esošajiem rakstveida pierādījumiem, tiesa atzīst, ka prasība kā nepamatota ir noraidāma pilnīgi.

Lietā nepastāv strīds, ka starp 2009.gada 23.februārī starp LSA "/Nosaukums/", kuru pārstāv tās prezidents /pers. C/ un /pers. D/ noslēgts Līgums Nr. 957/01 par juridiskās palīdzības sniegšanu (lietas 11.lapa), līguma 4.1. un 4.4.apakšpunktā pielīgstot, ka līguma cenu 426 *euro* klients samaksā līdz 2009.gada 23.aprīlim.

Prasītājs savu prasījumu pamato ar to, ka atbildētājam ir pienākums izpildīt līgumā noteiktās saistības un veikt prasītājam samaksu 426 *euro* par juridiskajiem pakalpojumiem un samaksāt aprēķināto soda naudu 426 *euro* apmērā, kura prasījuma tiesības ieguvis saskaņā ar 2015.gada 12.janvārī starp LSA "/Nosaukums/" un prasītāju noslēgto Cesijas līgumu (lietas 12.lapa).

Savukārt atbildētājs, apstrīdot prasītājas prasījuma tiesības, norāda, ka ar noslēgto Cesijas līgumu nav atzīstamas prasītāja prasījuma tiesības, jo Cesijas līguma 3.1.punkts norāda, ka šāds līgums slēgts ar mērķi izvairīties no valsts nodevas samaksas, kā arī juridiskais pakalpojums nav sniegts.

Civilprocesa likuma 104.panta pirmā daļa nosaka, ka pušu un trešo personu paskaidrojumi, kuri ietver ziņas par faktiem, uz kuriem pamatoti

viņu prasījumi vai iebildumi, atzīstami par pierādījumiem, ja tos apstiprina citi tiesas sēdē pārbaudīti un novērtēti pierādījumi.

Juridiskajā literatūrā jautājumā par pierādīšanas pienākuma sadalījumu starp pusēm atzīts: „(..) pēc vispārējiem noteikumiem prasītājam jāpierāda: 1) prasības aktīvais pamats, t.i., ka viņam pieder tās tiesības, kuru aizstāvēšanu viņš lūdz (īpašuma vai valdīšanas tiesības, prasījumu tiesības, kas pamatotas uz līguma vai likuma); 2) prasības pasīvais pamats, t.i., ka šīs viņa tiesības ir aizskartas, vai, ka atbildētājs šo tiesību realizēšanai liek šķēršļus ceļā, kādēļ viņam vajadzīga aizsardzība. (..) attiecībā uz prasības pasīvo pamatu prasītājs, (..), ir atbrīvots no pierādījumu iesniegšanas par tādiem no atbildētāja pielaistiem un prasītāja tiesības traucējošiem faktiem, kas izteikušies negatīvi, kaut gan patiesībā atbildētāja pienākumiem pret prasītāju būtu vajadzējis izteikties pozitīvi (*in faciendo*). Prasītājs uzlūkojams kā pilnā mērā pierādījis savu prasību, tiklīdz tas pierādījis prasības aktīvo pamatu." (*sk. Bukovskis V. Civīlprocesa mācības grāmata. Rīga: Autora izdevums, 1933, 341., 344.-345.lpp.*).

Pēc vispārēja noteikuma civilprocesā strīds vienmēr saistās ar noteiktām civiltiesiskām interesēm, kuru dēļ puse vai lietas dalībnieks ir ieinteresēts tiesai pierādīt tos faktiskos apstākļus, uz kuriem tiek pamatoti viņu prasījumi vai iebildumi. Prasītājs cenšas panākt tā tiesiskā stāvokļa, kāds pastāvēja prasības celšanas laikā, grozīšanu, turpretim atbildētājs to nevēlas, jo viņam prasības iesniegšanas brīdī pastāvošie faktiskie apstākļi ir labvēlīgi. Tādējādi *onus probandi* (pierādīšanas pienākums) konkrētajā gadījumā vispirms gulstas uz prasītāju, kurš griežas tiesā ar lūgumu aizsargāt aizskartās tiesības. Prasītājs nevar balstīties uz pieņēmumu, ja viņš nevar pierādīt savu prasījuma pamatotību, tad atbildētājam jāpierāda savu iebildumu pamatotība, un ja viņš to nepierādīs, prasība ir jāapmierina.

Rezumējot iepriekš minēto, secināms, ka ceļot prasību, prasītājs cenšas atjaunot savas tiesības, kuras atbildētājs ir aizskāris vai panākt apstrīdēto tiesību atzīšanu, tādējādi prasītājam arī jāpierāda, ka:

1) viņam ir šādas tiesības (prasības aktīvais pamats);

2) atbildētājs šīs tiesības aizskāris vai apstrīd (prasības pasīvais pamats).

Neatkarīgi no prasības pamata prasītājam jāpierāda arī prasības apmērs *(sk. sal. Bukovskis V. Civīlprocesa mācības grāmata. Rīga: Autora izdevums, 1933, 340.-343.lpp.)*.

Tiesa ņem vērā Senāta doto prasības pamata skaidrojumu 2006.gada 15.novembra spriedumā lietā Nr.SKC-635, kurā norādīts, ka prasības pamats ir tie apstākļi (juridiskie fakti), kas apliecina, ka atbildētājam iestājies noteiktu saistību izpildes pienākums.

Līdz ar to, lietas pareizai izspriešanai, tiesas ieskatā, sākotnēji nepieciešams konstatēt saistību izpildes pienākuma pamatotību saskaņā ar līgumu par juridiskās palīdzības sniegšanu, no kā ir atkarīgas prasītājas prasījuma tiesības saskaņā ar 2015.gada 12.janvārī starp LSA "/Nosaukums/" un prasītāju noslēgto Cesijas līgumu.

Atbilstoši Civillikuma 1587.pantam, tiesīgi noslēgts līgums uzliek līdzējam pienākumu izpildīt apsolīto, un ne darījuma sevišķais smagums, ne arī vēlāk radušās izpildīšanas grūtības nedod vienai pusei tiesību atkāpties no līguma, kaut arī atlīdzinot otrai zaudējumus.

Prasītājs kā pierādījumus līguma izpildei ir iesniedzis atbildētājam adresētas pretenzijas (lietas 14.-16.lapa), kurās aicina atbildētāju izpildīt saistības un veikt samaksu.

Atbildētājs uzskata, ka līgumā noteiktās saistības par juridisko pakalpojumu sniegšanu nav izpildītas, līdz ar to prasītājam nav tiesības prasīt no parādnieka samaksu saskaņā ar Civillikuma 1591.pantu.

Saskaņā ar Civillikuma 1591.pantu, ja ceļ prasību par divpusēja līguma izpildīšanu, prasītājam vai nu jāpiesola pienācīgs izpildījums, vai jāpierāda, ka viņš no savas puses līgumu jau izpildījis. Pretējā gadījumā pret viņu var celt līguma neizpildīšanas ierunu, ja vien no pašas līgumiskās attiecības rakstura neizriet, ka atbildētājam pienākas papriekš izpildīt.

Tiesa uzskata, ka Civillikuma 1591.pantā noteiktās pakalpojuma sniedzēja tiesības nedod pamatu pārkāpt Civillikuma 1587.panta prasības un pakalpojuma ņēmējam ir tiesības prasīt no pakalpojuma sniedzēja apstiprinājumu, ka viņš pienācīgi izpildīs savas saistības.

Ievērojot Civillikuma 1587. un 1591.pantā noteikto, tiesas ieskatā, ir vērtējams ne tikai atbildētāja saistību izpildes pienākums, bet arī LSA "/Nosaukums/" saistības izpildes pienākums, līdzēju pienākumu izpildes secība.

Tiesa atzīst, ka prasītājs nav pierādījis juridisko pakalpojumu sniegšanas faktu, jo ne lietas izskatīšanas laikā, ne ceļot prasību, nav pievienoti pierādījumi, kas apstiprinātu prasītāja pārstāvja tiesas sēde norādītās darbības, lai atzītu LSA "/Nosaukums/" uzņemto saistību izpildi.

Turklāt prasītāja pārstāvja tiesas sēdē norādītais juridiskās palīdzības sniegšanas mērķis – parāda piedziņa ir atšķirīgs no Līguma 1.punktā norādītā juridisko pakalpojuma mērķa parāda dzēšana.

Tiesa piekrīt atbildētāja pārstāvei, ka parāda piedziņa un parāda dzēšana ir atšķirīgi jēdzieni un juridiski atšķirīgi risināmi jautājumi.

Tiesas ieskatā, šādas būtiskas atšķirības piešķir ticamību atbildētāja paskaidrojumiem, ka juridiskie pakalpojumi netika sniegti līdz 2009.gada 23.aprīlim, kad bija noteikts samaksas termiņš, kā arī nav pierādīts, ka šādi pakalpojumi sniegti līdz lietas izskatīšanai.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 10.pantam puses realizē savas procesuālās tiesības sacīkstes formā.

Šā panta otrā daļa atklāj, ka sacīkste notiek, pusēm dodot paskaidrojumus, iesniedzot pierādījumus, tiesai adresētus pieteikumus, piedaloties liecinieku un ekspertu nopratināšanā, citu pierādījumu pārbaudē un novērtēšanā, piedaloties tiesu debatēs un veicot citas procesuālās darbības šajā likumā noteiktajā kārtībā.

Lai gan prasītāja pārstāvim tiesas sēdē izskaidrota pierādījumu iesniegšanas kārtība, pierādījumi, kas apstiprinātu prasītāja pārstāvja norādītās darbības juridisko pakalpojumu izpildīšanā, netika iesniegti.

Tā kā civilprocesā bez sacīkstes principa darbojas arī dispozitivitātes princips un katrs lietas dalībnieks pats izlemj, kādā apjomā realizēt savas procesuālās tiesības un kādus pierādījumus iesniegt, tiesa nav tiesīga norādīt uz pierādījumiem, kādi būtu iesniedzami.

Tiesa atzīst, ka iesniegtās pretenzijas par samaksas veikšanu nav vērtējamas kā pierādījumi saistību izpildei. Arī pretenzijās nav konkrētas norādes uz sniegtajiem pakalpojumiem un izpildītajiem darbiem.

Vērtējot atbildētāja pārstāvja iebildumus par prasītāja prasījuma tiesībām, ņemot vērā Cesijas līguma 3.1. punktā noteikto norēķinu kārtību, proti, ka pēc prasības apmierinājuma saņemšanas no parādnieka cesionārs nodod saņemtā parāda summu cedentam, tiesa secina, ka prasītājs ir cēlis prasību LSA "/Nosaukums/" interesēs.

Jēdziens „prasības cesija" Civillikumā vēsturiski radies no romiešu tiesībās sastopamās saistības prasības tālākdošanas (*cessio actionis*), kas vairāk kalpoja par procesuālu norādi. Proti, kreditoram (cedentam) savas saistības prasību (*actio*) bija iespējams nodot tālāk jaunajam kreditoram (cesionāram) saistības izpildījuma piedzīšanai no parādnieka (*sk. Kalniņš V. Romiešu civiltiesību pamati, Rīga: izdevniecība Zvaigzne, 1977, 43.lpp; Torgāns K. Saistību Tiesības I daļa, Tiesu namu aģentūra, Rīga: 2006, 161.lpp*).

Tāpat izvērstu definīciju, kas izskaidro cesijas jēgu, ir izteicis V.Sinaiskis grāmatā „Saistību tiesības", proti, „Prasījuma cesija (lat. *cedere* – aiziet, atkāpties, atsacīties, atdot), ko regulē Civillikuma 1793.-1810.p., ir kreditora nomaiņa saistību tiesiskajās attiecībās. Tas nozīmē, ka kreditors atsakās no savām prasījuma tiesībām.

Prasījuma cesija ir speciāls līgums starp sākotnējo kreditoru, ko sauc par cedentu, un jauno kreditoru – cesionāru."(*sk. V.Sinaiskis. Saistību tiesības, R., 1940, 31.lpp.*).

Konkrētajā gadījumā LSA "/Nosaukums/nav atteikusies no savām tiesībām un nav atzīstama kreditoru nomaiņa tiesiskajās attiecībās, kas

izriet no 2009.gada 23.februārī starp LSA "/Nosaukums/", kuru pārstāv tās prezidents /pers. C/ un /pers. D/ noslēgtā Līguma Nr. 957/01 par juridiskās palīdzības sniegšanu.

Tā kā konkrētajā gadījumā nav pierādīta prasītāja saistību izpilde no LSA "/Nosaukums/ puses līdz tiesas sēdei, minētais ir patstāvīgs pamats prasības noraidīšanai, jo nepastāv LSA "/Nosaukums/" prasījuma tiesības pret atbildētāju par 852 *euro* piedziņu, kas nodotas ar Cesijas līgumu, lai nodotu saņemto parāda summu LSA /Nosaukums/", kas norāda, ka uz prasītāju nav pārgājušas Civillikuma 1800.pantā norādītās prasījuma tiesības, kas ir pretēji cesijas būtībai.

Rezolutīvā daļa

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 8. un 97. pantu, tiesa

nosprieda

noraidīt pilnīgi /pers. C/ maza apmēra prasību pret /pers. D/ par parāda piedziņu.

Spriedumu var pārsūdzēt apelācijas kārtībā 20 (divdesmit) dienu laikā no pilna sprieduma sastādīšanas dienas - 2016. gada 16.marta Zemgales apgabaltiesai, iesniedzot apelācijas sūdzību Jelgavas tiesā.

Tiesnese D.Ruško